

PRIVREMENE SMJERNICE ELEKTROENERGETSKE POLITIKE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Ovim dokumentom utvrđuju se Privremene smjernice Elektroenergetske politike za sve učesnike u elektroenergetskom sektoru uključujući i privremene smjernice elektroenergetske politike za Regulatornu komisiju za energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Regulatorna komisija) s ciljem definisanja pravaca i aktivnosti za realizaciju dugoročnih ciljeva u elektroenergetskom sektoru kao i okončanja procesa otvaranja i funkcionisanja tržišta električne energije.

ZAKONSKA OSNOVA ZA IZRADU ELEKTROENERGETSKE POLITIKE:

- (1) Zakonom o električnoj energiji u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 66/13) je propisano da Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije izrađuje, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine predlaže a Parlament Federacije Bosne i Hercegovine donosi Energetsku strategiju Federacije Bosne i Hercegovine.
- (2) Zakonom o električnoj energiji u Federaciji BiH je definisano da je Elektroenergetska strategija Federacije BiH sastavni dio Energetske strategije Federacije BiH, te da se Elektroenergetska strategija Federacije BiH sastoji od:
 - 1) Elektroenergetske politike,
 - 2) Strateškog plana razvoja elektroenergetskog sektora
 - 3) Akcionog plana koji definiše strateške aktivnosti koje se trebaju implementirati.
- (3) Zakonom o električnoj energiji u Federaciji BiH je definisano da, do donošenja elektroenergetske politike, Ministarstvo priprema, Vlada Federacije donosi, a Parlament Federacije daje saglasnost na privremene smjernice elektroenergetske politike za sve učesnike u elektroenergetskom sektoru uključujući i Regulatornu komisiju za energiju.
- (4) Postupak izmjena i dopuna privremenih smjernica za učesnike u elektroenergetskom sektoru i Regulatornu komisiju za energiju provodi se prema stavu (1) člana 11. Zakona o električnoj energiji u Federaciji BiH.

I CILJEVI

U periodu do izrade principa Elektroenergetske politike za Federaciju Bosne i Hercegovine privremenim smjernicama elektroenergetske politike osigurava se realizacija slijedećih ciljeva u elektroenergetskom sektoru:

1. pouzdano, sigurno i kvalitetno snabdjevanje električnom energijom svih krajnjih kupaca (industrija, trgovina, domaćinstva i ostali...) u Federaciji Bosne i Hercegovine,
2. dugoročan, uravnotežen i održiv razvoj elektroenergetskog sektora kao jednog od glavnih pokretača i nosilaca ekonomskog rasta u Federaciji Bosne i Hercegovine,
3. povećanje korištenja dostupnih primarnih izvora energije, sa akcentom na maksimalno korištenje domaćih izvora za proizvodnju električne energije;

4. promovisanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti i stvaranje uslova za razvoj novih i obnovljivih izvora energije;
5. osiguranje efikasnog korištenja i proizvodnje električne energije;
6. zaštita prava i interesa svih učesnika u elektroenergetskom sektoru i donošenje programa zaštite ugroženih kupaca;
7. zaštitu okoliša (ekološke ravnoteže) pri obavljanju elektroenergetskih aktivnosti (u proizvodnji, distribuciji i krajnjem korištenju električne energije);
8. promovisanje investicija, stvaranje okruženja za privlačenje investicija te osiguranje razvoja elektroenergetskog sektora i uvođenje novih tehnologija u elektroenergetskom sektoru putem uključivanja i javnog i privatnog sektora;
9. promovisanje konkurencije u elektroenergetskom sektoru prema principima nediskriminacije i transparentnosti i promovisanje konkurencije na tržištu električne energije;
10. implementacija obaveza utvrđenih Zakonom o električnoj energiji u Federaciji BiH za vršenje javne i univerzalne usluge;
11. implementacija međunarodnih obaveza u elektroenergetskom sektoru i usaglašavanje sa državnim propisima i politikama.

II PROGRAMI I AKTIVNOSTI ZA REALIZACIJU CILJEVA:

S ciljem osiguranja:

1. **Pouzdanog, sigurnog i kvalitetnog snabdjevanja električnom energijom svih krajnjih kupaca (industrija, trgovina, domaćinstva i ostali ...) u Federaciji Bosne i Hercegovine, te**
2. **Dugoročanog, uravnoteženog i održivog razvoja elektroenergetskog sektora, kao jednog od glavnih pokretača i nosilaca ekonomskog rasta u Federaciji Bosne i Hercegovine,**

Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije (u daljem tekstu: Ministarstvo) će organizirati izradu, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vlada Federacije) će predložiti, a Parlament Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Parlament Federacije) donijeti Energetsku strategiju Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Energetska strategija Federacije) čiji je sastavni dio Elektroenergetska strategija Federacije. Ministarstvo i Vlada Federacije će sarađivati sa Republikom Srpskom i Vijećem Ministara Bosne i Hercegovine u izradi Energetske strategije za Bosnu i Hercegovinu.

Elektroenergetska strategiju Federacije će najmanje sadržavati:

(a) Elektroenergetski bilans

Vladi Federacije se dostavljaju tri elektroenergetska bilansa na odobrenje: godišnji, trogodišnji, i dugoročni energetska bilans za period od 10 godina (uz konstantno ažuriranje), koji između ostalog predviđaju energetska potrošnja prema pojedinačnim primarnim vrstama energije, izvorima te energije i načinu na koji će se ispuniti zahtjevi za snabdjevanje pojedinačnim energetska resursima, uključujući primarne energente. Pored toga, elektroenergetski bilans uključuje godišnja potrošnja i rezervne kapacitete, marginu reserve elektroenergetskih kapaciteta i objekata i potreban nivo radnih rezervi.

- Ministarstvo će do 31. oktobra 2014. godine, pripremiti: Bilans elektroenergetskih potreba Federacije za 2015. godinu, trogodišnja Bilans elektroenergetskih potreba Federacije za period od 2015 - 2017 godine i dugoročni Bilans elektroenergetskih potreba Federacije za period od 2015 - 2024 godine.

(b) Strateški plan razvoja

Ukoliko bilo koji godišnja, trogodišnja ili dugoročni elektroenergetski bilans Federacije BiH bude ukazao na potrebu za izgradnjom novih proizvodnih kapaciteta (kao rezultat energetska deficita nastalog uslijed gašenja postojećih termo blokova ili povećane potrošnje) za bilo koji dio Federacije ili Federaciju u cjelini, Ministarstvo će izraditi novi ili ažurirati i dopuniti postojeći Strateški plan razvoja elektroenergetskog sektora koji će dostaviti na usvajanje Vladi Federacije u roku od 6 mjeseci računajući od dana usvajanja elektroenergetskog bilansa. Plan razvoja elektroenergetskog sektora, u okviru Strateškog plana, mora uzeti u obzir svu postojeću, izgradnju/rekonstrukciju/obnovu i buduća razvoj elektroenergetskog sektora, uključujući važeće odluke i dokumenta Vlade Federacije, te predložene pravce razvoja iz regionalnih studija Energetska zajednice u Jugoistočnoj Evropi.

(c) Ažuriranje Plana izgradnje i rekonstrukcije.

Ažuriranjem Plana izgradnje i rekonstrukcije elektroenergetskih objekata u Federaciji BiH utvrdiće se prioriteta:

- izgradnja novih termoelektrana tako da će se do 2020 godine, definisati i izgraditi potrebni novi termo-kapaciteta.
- izgradnja novih hidroelektrana tako da će se do 2020 godine, definisati i izgraditi potrebni novi hidro kapaciteta.
- izgradnja objekata koji koriste obnovljive izvore kako je predloženo u Akcionom planu za korištenje obnovljivih izvora energije u Federaciji BiH tako da će se do 2020. godine, definisati i izgraditi planirani novi kapaciteta obnovljivih izvora.

U svrhu realizacije navedenih ciljeva, Vlada Federacije će obezbjediti informacija i raditi preko svojih predstavnika i odgovarajućih institucija i tijela na nivou Bosne i Hercegovine na:

- Odgovarajućem razvoju prenosne mreže uključujući i Strateške objekte prenosne mreže od interesa za BiH;

i na nivou Federacije Bosne i Hercegovine na:

- Odgovarajućem razvoju distributivne mreže; i
- Planu razvoja proširenja distributivne mreže.

S ciljem osiguranja:

3. Povećanja korištenja dostupnih primarnih izvora energije, sa akcentom na maksimalno korištenje domaćih izvora za proizvodnju električne energije;

Federacija BiH će se u najvećoj mogućoj mjeri oslanjati na vlastite primarne energente za proizvodnju električne energije:

- korištenjem sopstvenih resursa uglja;
- korištenjem hidropotencijala;
- korištenjem energije vjetra, sunca, biomase, energije iz otpada i geotermalne energije

S ciljem:

4. Promovisanja korištenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti i stvaranje uslova za razvoj novih i obnovljivih izvora energije,

Bosna i Hercegovina do 2020. g. treba povećati udio proizvodnje iz obnovljivih izvora i kogeneracijskih objekata u ukupnoj finalnoj potrošnji energije na 41% donošenjem Nacionalnog akcionog plana korištenja obnovljivih izvora energije u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: NAPOE), u okviru kojeg će biti definisani obavezujući ciljevi za Federaciju BiH.

Na osnovu definisanih obavezujućih ciljeva za Federaciju BiH iz NAPOE-a, Vlada Federacije, na prijedlog Ministarstva, treba da donese Akcioni plan za korištenje obnovljivih izvora energije u Federaciji (u daljnjem tekstu: APOEF), u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije ("Službene novine Federacije BiH", broj:70/13).

Imajući u vidu poteškoće oko donošenja NAPOE i definisanja obaveza entiteta, s ciljem realizacije naprijed zacrtanog cilja, Vlada Federacija će pristupiti donošenju APOEF-a kojim će se, iskazati realni ciljevi Federacije o udjelu energije iz OIE u ukupnoj finalnoj potrošnji električne energije, energije za grijanje i/ili hlađenje i energije za transport, uvažavajući efekte regulatornih mjera koje se odnose na unapređenje energetske efikasnosti i uštede energije kod krajnjih kupaca.

Prilikom korištenja obnovljivih izvora energije posebnu pažnju treba usmjeriti prema dostupnim primarnim izvorima energije kao što su korištenje energije iz biomase, vjetra i sunca.

Do marta 2014. godine, Vlada Federacije, Ministarstvo i Regulatorna komisija, svako u okviru zakonom propisanih nadležnosti i obaveza, trebaju izraditi i donijeti potrebna podzakonska i provedbena akta kako bi zakonodavni i regulatorni okvir koji definiše, podržava i promoviše upotrebu i korištenje OIE, uključujući i izgradnju objekata za obnovljive izvore energije, bio u potpunosti zaokružen.

S ciljem:

5. Osiguranja efikasnog korištenja i proizvodnje električne energije (unaprijeđenje energetske efikasnosti u proizvodnji i potrošnji električne energije),

Ministarstvo će, po usvajanju Zakona o energetskej efikasnosti, pripremiti Akcioni plan za energetskej efikasnost i isti dostaviti Vladi Federacije na usvajanje.

S ciljem:

6. Zaštite prava i interesa svih učesnika u elektroenergetskom sektoru i donošenja programa zaštite ugroženih kupaca.

Tokom čitavog perioda reforme i do potpunog uspostavljanja otvorenog konkurentnog tržišta električne energije, prava i interesi svih učesnika u sektoru moraju biti zaštićeni putem zakona i provedbenih propisa. Zato će Federacija, kroz Parlament, Vladu, Ministarstvo, Regulatornu komisiju i elektroprivredna preduzeća u Federaciji raditi na:

- a. izradi Programa zaštite ugroženih kupaca da bi se osigurala zaštita najugroženijih kupaca u Federaciji u toku procesa reforme i otvaranja konkurentnog tržišta električnom energijom.
- b. osiguranju da se zahtjevi iz Trećeg energetskog paketa EU Direktiva transponuju u primarnu legislativu i podzakonske akte Federacije u skladu sa specifičnostima elektroenergetskog sektora u Federaciji BiH.

S ciljem:

7. Osiguranja zaštite okoliša pri obavljanju elektroenergetskih djelatnosti i izgradnje elektroenergetskih objekata i

8. Promovisanja investicija i osiguranja razvoja elektroenergetskog sektora i uvođenja novih tehnologija u elektroenergetski sektor,

Vlada Federacije će osigurati primjenu važećih zakonskih propisa iz oblasti zaštite okoliša uključujući i transponovanje i implementaciju EU Direktiva kojim se definišu obavezni elementi zaštite okoliša.

Opredjeljenje Federacije je da se pri izgradnji novih objekata primjenjuju tehnologije koje garantuju poštivanje propisanih ekoloških ograničenja.

Kako bi elektroenergetski sektor bio atraktivan za strane investitore, Federacija BiH će:

- a. donijeti Uredbu kojom se uređuje i definiše postupak, kriteriji, forma i sadržaj zahtjeva za izdavanje Energetske dozvole do kraja februara 2014. godine;
- b. obezbijediti cjelovitu transparentnost i dostupnost važećeg Plana za razvoj elektroenergetskog sektora sa ažuriranim podacima o mogućim proizvodnim kapacitetima
- c. putem zajedničkih koordiniranih aktivnosti osigurati:
 - adekvatno djelovanje elektroenergetskog sistema u svrhu osiguranja prenosa električne energije iz novih postrojenja;

- jačanje regulatorne funkcije u svrhu obezbjeđenja nediskriminirajućih postupaka prema trećim stranama u sektoru, posebno koje se odnose na tarife za prenos i distribuciju, pomoćne usluge i raspodjelu prekograničnih kapaciteta;
- harmonizaciju regulatornih pravilnika tri regulatora kako bi se olakšalo ulaganje od strane investitora,
- aktivno raditi na kreiranju dizajna tržišta koje će se, iz pozicije otvaranja tržišta, razviti u konkurentno tržište uključujući potrebne izmjene i prilagođavanje tržišnih pravila koje će to i omogućiti

S ciljem:

- 9. Promovisanja konkurencije u elektroenergetskom sektoru prema principima nediskriminacije i transparentnosti i promovisanja konkurencije na tržištu električne energije,**
- 10. Implementacija obaveza utvrđenih Zakonom o električnoj energiji u Federaciji BiH za vršenje javne i univerzalne usluge, i**
- 12. Implementacije međunarodnih obaveza u elektroenergetskom sektoru i usaglašavanja sa državnim propisima i politikama,**

Federacija BiH će raditi na implementiranju odredba Ugovora o uspostavi Energetske zajednice kako bi se doprinijelo integraciji elektroenergetskog sektora BiH u regionalno i EU tržište električne energije, uključujući i potrebne promjene postojećeg zakonodavno-pravnog okvira s ciljem harmonizacije i usklađivanja sa Trećim energetskim paketom usklađenim sa specifičnostima elektroenergetskog sektora Federacije BiH.

Federacija BiH će djelovati na slijedeći način:

- a. do kraja 2014. godine, Federacija BiH će razviti Program za socijalno ugrožene kategorije kupaca imajući u vidu da, u uslovima otvorenog i konkurentnog tržišta, cijene električne energije treba da odražavaju stvarne troškove ili su formirane na osnovu tržišnih principa.
- b. do kraja 2014. godine Ministarstvo i Vlada Federacije će, u okviru zajedničkih aktivnosti sa predstavnicima državnih institucija, institucija Republike Srpske, regulatornih komisija i ostalih učesnika u sektoru, raditi na dizajniranju tržišta električne energije u Federaciji BiH i BiH, u skladu sa direktivama, preporukama iz Trećeg paketa i smjernicama Energetske zajednice;
- c. u skladu sa članom 114. Zakona o električnoj energiji u Federaciji BiH, Vlada Federacije će na prijedlog Ministarstva donijeti, a Parlament Federacije dati saglasnost na Program prestrukturiranja elektroenergetskog sektora u Federaciji BiH do kraja marta 2014.g.;
- d. djelatnost proizvodnje i snabdijevanja su, počevši od 01.01.2015.godini, u potpunosti tržišne djelatnosti. Deregulacija proizvodnje i snabdijevanja treba biti praćena

Programom za socijalno ugrožene kategorije kupaca i okončanim procesom razdvajanja djelatnosti u okviru elektroprivrednih preduzeća;

- e. Vlada Federacije će u skladu sa članom 13. Zakona o električnoj energiji donijeti odluku kojom će nosiocima dozvole I reda biti nametnuta obaveza:
- vršenja javne/univerzalne usluge;
 - vršenja usluge rezervnog snabdjevača
- f. s ciljem osiguranja uslova za nastupanje na tržištu električne energije (npr. mogućnost dnevne i satne trgovine i sl.) izvršiti analizu Zakona o javnim nabavkama i po potrebi inicirati aktivnosti prema Vijeću ministara za izmjenama i dopunama istog.

Elektroprivredna preduzeća će djelovati na slijedeći način:

- a) Elektroprivredna poduzeća u Federaciji BiH će, u skladu sa članom 14. Zakona o električnoj energiji u Federaciji BiH, Direktivom 2009/72/EC i Programom prestrukturiranja i pratećim dokumentima, izvršiti funkcionalno, računovodstveno i upravljačko razdvajanje djelatnosti unutar kompanija do 30.09.2014.g., uključujući i izdvajanje distribuirane proizvodnje iz djelatnosti distribucije i uključivanje iste u djelatnost proizvodnje ;
- b) elektroprivredna poduzeća u Federaciji BiH će, u skladu sa članovima 45. i 46. Zakona o električnoj energiji, izvršiti uspostavu Operatora distributivnog sistema (ODS), kao posebno pravno lice, do kraja 2014. godine;
- c) Operatori distributivnog sistema su dužni, do 30.06.2015.g., osigurati odgovarajuća mjerenja na mjestima primopredaje električne energije (prenos i distribucija) i kod kupaca kod kojih se mjeri snaga, ugradnjom multifunkcionalnih inteligentnih (SMART) mjernih uređaja;
- d) karakteristike potrošnje svih kupaca kojima se snaga ne mjeri, a nemaju ugrađena SMART brojila, treba da se utvrdi preko zamjenskih krivulja opterećenja do 30.06.2015.g.
- e) ODS će električnu energiju potrebnu za pokrivanje distributivnih gubitaka nabavljati po tržišnim principima;
- f) ODS će razviti neophodne informacione tehnologije (softver i hardver) baze podataka te procedure i način dostavljanje podataka prema snabdjevačima i ostalim sudionicima u elektroenergetskom sektoru (EES).

Regulatorna komisija će djelovati na slijedeći način:

- Regulatorna komisija će, do kraja 2014. godine, donijeti izmjene i dopune propisa u vezi sa nadzorom tržišta i harmonizirati iste sa ostalim regulatorima;
- da se osigura da svaki snabdjevač, u skladu sa zakonskom odredbama, mora preuzeti pripadajući dio energije proizvedene iz obnovljivih izvora;
- do marta 2014. godine će donijeti propise koji će u potpunosti definisati obaveze javne usluge i univerzalnu uslugu;
- do 01.04.2014.godine će donijeti metodologiju za utvrđivanje cijene javnog snabdjevača, kojom će biti propisan i način alokacije cijene javnog snabdjevača na kategorije i grupe potrošnje korisnika univerzalne usluge po tarifnim (obračunskim)

elementima, a sve s ciljem postupnog ukidanja unakrsnog subvencioniranja i izbjegavanja „shock” tarifa;

- do 30.06.2014. godine će donijeti pravila za snimanje zamjenskih krivulja opterećenja;
- Regulatorna komisija će davati saglasnost na predloženu cijenu/tarife javnog snabdjevača ukoliko je ista predložena u skladu sa metodologijom. U protivnom cijenu/tarife javnog snabdjevača utvrđuje Regulatorna komisija po propisanoj metodologiji;
- nakon 01.01.2015. godine Regulatorna komisija će utvrđivati tarifne stavove za djelatnost distribucije-mrežarine;
- do 01.04.2014.godine će donijeti metodologiju za utvrđivanje cijene rezervnog snabdjevača;
- Regulatorna komisija će davati saglasnost na predloženu cijenu/tarife rezervnog snabdjevača ukoliko je ista predložena u skladu sa metodologijom. U protivnom cijenu/tarife javnog snabdjevača utvrđuje Regulatorna komisija po propisanoj metodologiji;
- u skladu sa odlukom Vlade FBiH, Regulatorna komisija se obavezuje da do 1.3.2014. pokrene proceduru za donošenje podzakonskih akata i pravila za mogućnost promjene snabdjevača;
- od 1.1.2015. godine svi krajnji kupci imaju pravo na rezervnog snabdjevača za period koji ne može biti duži od 2 mjeseca.